

Vlaams
Parlement

ingediend op **1751** (2018-2019) – Nr. 2
4 december 2018 (2018-2019)

Verslag

namens de Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening,
Energie en Dierenwelzijn
uitgebracht door Johan Danen

over het ontwerp van decreet

houdende de luchtkwaliteit
in het binnenmilieu van voertuigen

Samenstelling van de Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening, Energie en Dierenwelzijn:

Voorzitter: Tinne Rombouts.

Vaste leden:

Piet De Bruyn, Andries Gryffroy, Bart Nevens, Axel Ronse, Ludo Van Campenhout, Wilfried Vandaele;
Robrecht Bothuyne, Lode Ceyssens, Tinne Rombouts, Valerie Taeldeman;
Gweny De Vroe, Lydia Peeters;
Rob Beenders, Bruno Tobback;
Johan Danen.

Plaatsvervangers:

Jelle Engelbosch, Sofie Joosen, Jos Lantmeeters, Jan Peumans, Grete Remen, Sabine Vermeulen;
Sonja Claes, Jos De Meyer, Bart Dochy, Orry Van de Wauwer;
Mathias De Clercq, Willem-Frederik Schiltz;
Bert Moyaers, Els Robeyns;
Elisabeth Meuleman.

Toegevoegde leden:

Stefaan Sintobin;
Hermes Sanctorum-Vandevoorde.

Documenten in het dossier:

1751 (2018-2019) – Nr. 1: Ontwerp van decreet

De Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening, Energie en Dierenwelzijn besprak op 27 november 2018 het ontwerp van decreet houdende de luchtkwaliteit in het binnenmilieu van voertuigen (*Parl.St.* VI.Parl. 2018-19, nr. 1751/1).

1. Toelichting

Minister *Joke Schauvliege* wijst iedereen erop dat roken ongezond is, ook passief roken, zeker voor kinderen, en vooral in gesloten ruimtes, zoals voertuigen. Het is dan ook de uitdrukkelijke wens van de Vlaamse Regering om kinderen tegen de schadelijke gevolgen van roken in de wagen te beschermen, niet alleen door sensibiliseringscampagnes, maar ook door een decretale verbodsbepaling. Ook in parlementaire vragen bleek dat alle fracties er eensgezind achter staan (zie onder meer *Actuele vragen* VI.Parl. 2017-18, nr. 81).

In de auto veroorzaakt roken tot zevenentwintig keer hogere concentraties aan kankerverwekkende stoffen in vergelijking met roken in huis. En een autoraampje openen volstaat niet om die chemische stoffen te verwijderen. Kinderen zijn bijzonder gevoelig voor meeroken, want ze ademen sneller en hun immuunsysteem, longen en luchtwegen zijn nog volop in ontwikkeling. Meeroken maakt kinderen vatbaarder voor long- en hersenvliesontstekingen, chronische bronchitis en oorontstekingen. En meeroken verergert astma en verhoogt het risico om later kanker en hart- en vaatziekten te ontwikkelen.

Ook het roken van elektronische sigaretten blijkt de luchtkwaliteit in binnenmilieus ernstig aan te tasten. De met de damp vrijkomende schadelijke chemische stoffen hebben kwalijke gezondheidseffecten. Naast de verontreiniging van de lucht met onder andere fijn stof, vluchtige organische stoffen, zware metalen en nicotine, blijkt bij elektronische sigaretten de verontreiniging van de lucht met nikkel en chroom zelfs hoger te liggen dan bij tabaksrook.

In 2010 hebben de ministers van Leefmilieu en Gezondheid tijdens de vijfde Europese ministeriële conferentie van de Wereldgezondheidsorganisatie dan ook afgesproken geschikte maatregelen te zullen uitwerken om de binnenluchtvervuiling te verminderen en om aan elk kind een gezondheidsbevorderend binnenmilieu te garanderen.

Met dit ontwerp van decreet geeft de minister, samen met minister Jo Vandeuren, uitvoering aan dit voornemen, inzonderheid voor binnenluchtvervuiling in voertuigen ingevolge roken. Bedoeling is, zoals verwoord in artikel 3 van het ontwerp van decreet, om in het bijzijn van -16-jarigen de verontreiniging van de luchtkwaliteit in het binnenmilieu van voertuigen ten gevolge van het vrijkomen van schadelijke chemische stoffen tijdens het roken te beperken. Overtredingen zijn, overeenkomstig artikel 5, tweede lid, van het ontwerp van decreet, strafbaar met een correctionele geldboete van 100 euro tot 1000 euro of met een bestuurlijke geldboete van 0 euro tot 1000 euro.

Van de adviesorganen heeft de Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen geen advies uitgebracht. De Strategische Adviesraad voor het Welzijns-, Gezondheids- en Gezinsbeleid heeft een verhoging van de leeftijdsgrens naar achttien jaar bepleit, maar om redenen van eenduidigheid houdt de Vlaamse Regering zich aan de leeftijdsgrens van zestien jaar die geldt voor de verkoop van sigaretten.

De Strategische Adviesraad voor het Welzijns-, Gezondheids- en Gezinsbeleid heeft ook gevraagd naar de handhaving. Wel, de federale en lokale politieambtenaren kunnen, bij de vaststelling van een overtreding van het verbod, tot verbalisering overgaan op basis van hun algemene opsporings- en vaststellingsbevoegdheid van zodra het decreet in werking is. En de Vlaamse Regering kan

gewestelijke toezichthouders aanwijzen om mee toe te zien op de naleving van het verbod en het toezicht op de naleving van het verbod als opdracht geven aan een of meer van de andere categorieën van toezichthouders.

De Raad van State stelt dat het voorontwerp van decreet, zoals ontworpen, de gemeenschaps- en gewestbevoegdheid overschrijdt. De Raad van State beroept zich op twee adviezen: één uit 2003 dat stelt "dat maatregelen die wel kunnen bijdragen tot de gezondheid van de mens, maar die slechts onrechtstreeks te maken hebben met ziektes of aandoeningen, buiten de bevoegdheid van de gemeenschappen in verband met de preventieve gezondheidszorg vallen"; en ook één uit 2008 dat stelt "dat ook de gemeenschappen en de gewesten in het raam van de uitoefening van hun eigen bevoegdheden specifieke maatregelen kunnen nemen op het vlak van de bescherming tegen tabaksrook, zonder daarbij evenwel afbreuk te kunnen doen aan het beschermingsniveau dat voortvloeit uit de federale maatregelen die op dat vlak worden genomen". Maar het spreekt voor zich dat roken, ook passief roken in een gesloten ruimte, rechtstreeks te maken heeft met ziektes en aandoeningen en dat de voorgestelde regeling geen afbreuk doet aan enige federale beschermingsmaatregel. De stellingname van het Grondwettelijk Hof uit 2016 dat de federale wetgever bevoegd is gebleven om een algemeen rookverbod op te leggen ten aanzien van gesloten plaatsen die voor het publiek toegankelijk zijn, is hier niet dienstig, aangezien het hier voornamelijk gaat om wagens en dus niet-publiek toegankelijke gesloten plaatsen betreft. En de rechtsleer stelt dat een maatregel om de menselijke gezondheid te vrijwaren tot het domein van de milieubescherming behoort als het gaat om vrijwaring tegen schadelijke invloeden in zijn leefmilieu ten gevolge van door de mens veroorzaakte milieuverontreiniging en milieuaantasting.

Beleidsmatig is leefmilieu niet alleen een doel op zich, maar ook een middel om andere doelstellingen te bereiken. Zo heeft het milieubeleid, volgens artikel 1.2.1, §1, van het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid (DABM), niet alleen het beheer van het milieu en het natuurbehoud en de bevordering van de biologische en landschappelijke diversiteit tot doel, maar ook de bescherming, tegen verontreiniging en onttrekking, van mens en milieu, en in het bijzonder van de ecosystemen die van belang zijn voor de werking van de biosfeer en die betrekking hebben op de voedselvoorziening, de gezondheid en de andere aspecten van het menselijk leven. Het milieubeleid heeft dus niet alleen planten en dieren maar ook de mens zelf en inzonderheid de volksgezondheid tot doel. Een verbetering van de volksgezondheid, meer bepaald het behalen van gezondheidswinst op Vlaams bevolkingsniveau of het verhogen van de efficiëntie van het gezondheidsbeleid, om zo te kunnen bijdragen tot een verhoging van de levenskwaliteit, is overigens ook een uitdrukkelijke doelstelling van het Vlaamse beleid, verankerd in het decreet betreffende het preventieve gezondheidsbeleid. De Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest worden bijgevolg wel degelijk bevoegd geacht het roken in voertuigen in het bijzijn van kinderen te verbieden.

2. Bespreking

Wilfried Vandaele schaat zich namens N-VA achter de tekst. Hij informeert of de Vlaamse Regering van plan is gewestelijke milieu- en welzijnstoezichthouders aan te duiden. Zo ja, hoe zal dat gebeuren?

Lydia Peeters steunt namens Open Vld ten volle dit ontwerp, ondanks het ongunstige advies van bepaalde instanties. Een gelijkaardig wetgevend initiatief op het federale niveau is trouwens wat blijven liggen. Ook Open Vld is voor de leeftijdsgrens van zestien jaar. Oudere jongeren zijn mondig genoeg en het is ook de leeftijdsgrens voor het kopen van sigaretten. Het is goed voor de gezondheid van minderjarigen en draagt bij tot het voorkomen van de gevolgen

van passief roken. Ze pleit voor communicatiecampagnes die niet alleen het verbod bekendmaken maar ook bewustmaken over de nefaste gevolgen van roken in de auto. Zijn er al gepland?

Rob Beenders zegt dat sp.a uiteraard akkoord gaat met het ontwerp, maar heeft toch enkele kritische bedenkingen. Ook hij benadrukt het belang van een goede bewustmaking. Het moet niet de pakkans zijn die ervoor zorgt dat mensen niet meer roken in de auto als er kinderen bij zijn, het moet een evidentie worden. In een restaurant wordt er ook niet meer gerookt, niet omdat men bang is voor boetes, maar gewoon omdat het not done is. Voor hem zou roken in de auto helemaal moeten worden verboden. Als er gerookt wordt vlak voor kinderen instappen, is het gezondheidsrisico voor hen allicht even groot. Een totaalverbod maakt niet alleen de handhaving gemakkelijker. Politieagenten hoeven dan geen leeftijden meer te controleren. De duidelijkheid zal ook zorgen voor een grotere impact.

Voorts heeft hij schrik dat de regeling juridisch niet juist in elkaar zit. Zo is iemand van zeventien jaar minderjarig maar niet beschermd. Het Waals Parlement heeft een gelijkaardig verbod ingevoerd. Zijn er in de adviezen daarover en eventuele betwistingen er tegen elementen die de motivering van dit Vlaamse ontwerp kunnen versterken? Of die de minister vertrouwen geven dat het ontwerp juridisch zal standhouden? Het allerbelangrijkste blijft dat de regeling goedgekeurd wordt en dat Vlaanderen volop inzet op een mentaliteitswijziging.

Ook Groen zal het ontwerp van decreet goedkeuren, aldus *Johan Danen*. Het is een goede zaak dat Vlaanderen in dergelijke aangelegenheden de grenzen van zijn bevoegdheden aftast. De minister heeft uitgelegd waarom Vlaanderen er volgens haar toe gemachtigd is, toch heeft hij nog vragen bij de robuustheid van het ontwerp en vreest dat het vatbaar is voor vernietiging door het Grondwettelijk Hof.

Ook hij denkt dat de leeftijdsgrens de handhaving zal bemoeilijken. Voorts is het gemakkelijk om snel een sigaret weg te moffelen. Gaandeweg zullen er wel manieren gevonden worden, maar zeker in het begin zal controle niet gemakkelijk zijn. Het had verder mogen gaan, maar hij hoopt dat dit ontwerp een eerste stap is naar een volledig rookverbod in auto's. Het totale rookverbod in cafés en restaurants is ook stapsgewijs ingevoerd. Een persoon mag inderdaad zelf beslissen al dan niet te roken, maar een auto wordt vaak gedeeld en de lucht blijft lange tijd na het roken van slechtere kwaliteit.

Tinne Rombouts is ook blij dat het ontwerp er is. Iedereen weet dat roken ongezond is. Roken is een keuze, maar wie er niet voor kiest moet beschermd worden, vooral dan kwetsbare groepen als kinderen. Ook zij dringt aan op een degelijke sensibilisering.

Minister *Joke Schauvliege* heeft de federale overheid de tijd gegeven om zelf op te treden. Ook in Wallonië was het uitblijven van een federaal initiatief het argument om op te treden, maar daar lijkt de zaak stilgevallen. Een grote meerderheid in het Vlaams Parlement wou dit, daarom heeft de minister zelf het initiatief genomen. Allicht tast Vlaanderen hiermee de grenzen van zijn bevoegdheid af, maar het is toch juridisch afdoende onderbouwd. Ze verwijst naar de repliek op het advies van de Raad van State.

De minister wacht op de goedkeuring van het ontwerp om te beslissen of Vlaanderen zelf extra handhavingsbevoegden aanduidt. Om zeker te zijn dat de passagier minderjarig is, is inderdaad soms een identiteitscontrole nodig. De controle blijft vergelijkbaar met het controleren van de autogordel.

Sensibilisering is inderdaad ook heel belangrijk. Haar diensten vragen daarover nu raad aan de diensten van minister Jo Vandeurzen die daarmee meer ervaring hebben. Het is niet de bedoeling geld uit boetes binnen te halen maar gewoon ervoor te zorgen dat er niet gerookt wordt in bijzijn van -16-jarigen. Van ouderen wordt verwacht dat ze in staat zijn te protesteren of de auto te verlaten.

3. Stemming

Ter stemming gelegd worden de artikelen 1 tot en met 6, en het ontwerp van decreet houdende de luchtkwaliteit in het binnenmilieu van voertuigen, als geheel, unaniem aangenomen met 10 stemmen.

Tinne ROMBOUTS,
voorzitter

Johan DANEN,
verslaggever